

UIT DE STUDEERCEL.

In de republiek der Fransche letteren doet zich een merkwaardig verschijnsel voor. Een vijftal jongelieden vraagt het woord: de heeren Saint-Georges de Bouhélier, Michel Abadie, André Gide, Maurice Le Blond, en Paul Fort. Zij verklaren den oorlog aan het Symbolisme in de letterkundige kunst, en wenschen de wereld aan te bieden: „*le spectacle fortifiant d'une renaissance française*” — en dat wel „*dans un solennel frémissement*” — hetgeen nu juist niet onmisbaar mocht genoemd worden. Het symbolisme is al te lang in de mode geweest — het moet opgeruimd worden, zal de opgeruimdheid in het letterkundig leven terugkeeren. De vijf heeren keuren af de navolging van Duitsche, Russische en Noorweegsche modellen, vooral van Ibsen. Zij willen terugkeeren tot „*le culte du sol et des traditions nationales.*” Zij noemen zich „*l'école naturaliste*”, zoo als blijkt uit een opstel van Maurice Le Blond „*Essai sur le Naturalisme.*”

Het is eigenaardig, dat hier op zoo hoorbare wijze de doodklok geluid wordt voor eene richting, die juist het meest bijval verwierf in de gelederen der jongere auteurs. Zoo het Symbolisme noodig is geweest, om een tijdelijken afkeer uit te spreken tegen de ruwe smakeloosheden der Naturalisten, het heeft die taak al voor lang vervuld. In onze dagen duren de letterkundige modes bijna even lang als die der overjassen. Het Symbolisme heeft bovendien met een glimlach van minachting alles weggeruimd, wat niet tot de symbolistische clubs behoorde, en daardoor hebben deze zich zelve geïsoleerd. Er is met onverdroten volharding gestreden voor de belangen der school. Men heeft met kracht van kreten aan zich zelve en anderen diets gemaakt, dat er eene groote omwenteling was voltooid, en het bleek weldra, dat er een groote storm in een klein glas water met ontzaglijke kracht had gewoed.

Daarom juist is het manifest der allerjongste naturalisten zeer belangwekkend. De heeren Saint-Georges de Bouhélier, Abadie, Gide, Le Blond en Fort komen terug tot de groote litteratuur van Victor Hugo, Balzac, Flaubert en Zola, zij wijzen vooral op den laatste. Het zal nog moeten blijken in welk opzicht de Naturalisten van de Naturalisten verschillen. Het schijnt, dat zij het meest overhellen tot de kunstleer, die in den tijd van Balzac en Flaubert eenvoudig met den naam van realisme werd aangeduid. Het is waarschijnlijk, dat de naturalisten niet zullen meegaan met de gewaagde stelling van Zola: „*J'ai la prétention qu'on peut tout écrire.*” Sedert *Thérèse Raquin* heeft de meester van Médan altijd getracht iets obsceens in zijne vertellingen te pas te brengen, onder de verontschuldiging zijner theorie. Het is waar, dat de mannen der romantische school onder geheel andere omstandigheden somtijds hetzelfde deden. Théophile Gautier heeft in zijn overigens voortreffelijk boek: *Mademoiselle de Maupin* onophoudelijk tegen de eischen der kieschheid gezondigd. Zola ging veel verder in *La Curée*, deinsde niet voor het ergerlijkste terug in *La Terre*.

Mocht de jonge school van Naturalisten deze afkeurenswaardige overdrijving willen vermijden, dan zou zij veel kans hebben een blijvenden indruk te maken.